

Uprava: Kopitar
jeva ulica šte. 6
Poštni ček. račun.
Ljubljana 15.179.
Telefon šte. 2549

PONEDELJSKI
SCOVENEC

A black and white portrait of an elderly man with white hair and a mustache, wearing a suit and bow tie. The image is grainy and appears to be a reproduction from a book or document.

V gostilni ob Gosposvetskem polju. Prihaj
fantje in dekleta. Da, to so popolnoma naši obr

portreti. Širokova umrla zena strinj, težko sun
s stene v njegove široke melanholične oči. Si
nama Korošica Tončka, ki govori dovršeno v
šem jeziku. Njeno sestro je pa nekoliko sram,
se boji dialekta. Pravi, da zato žide v nemšč
ker se boji, da bi se ji tisti, ki pravilno go
akcentirajo, smejel.

v Poglasno zapojem slovensko pesem, Šol

Dunajska vremenska napoved: Mrzlo vrem

Prihod v Solijo

Solija, 15. jan. tg. Italijanska kraljica Helja zvečer ob 17.30 došla v Solijo, da obišče svoj hčer kraljico Giovanno. Na kolodvoru so jo prišli dočakovali kralj, princezinja Evdoksija, člani ministerevega sveta, predsednik narodnega sobranja in pater Ciril. Dasi prihod italijanske kraljice ni bil javno slovesno, a so se zbrale na ulicah velike množice ljudstva, ki so italijansko kraljico burno pozdravljale.

Dunajska vremenska napoved: Mrzlo vrem

Dan lepe knjige

Pred novo kulturno manifestacijo

Ljubljana, 15. januarja.

Danes dopoldne je sklicalo društvo »Krkac« v Ljubljani v prostorih hotela Miklić sestanke zastopnikov vseh kulturnih društev, knjižnih društev, založb in knjigarn, katerim je razložilo svoj načrt za povzgojno lepe knjige med slovenskim narodom.

Tajnik društva, g. Podbevšek, je razvijal sledeče misli:

Vsa leto na dan obletnice Prešernove smrti (8. februarja) bi priredilo društvo »Krkac« v Ljubljani »Dan lepe knjige«, kar naj bi rodilo sadove pred vsem v idealni smeri (pri današnjem razdvojenju naj pred vsem knjiga, kot simbol duševnosti, graditi), pri tem pa koristilo tudi knjižnim društvom, založbam in knjigarnam, pri katerih bodo začeli stalni naročniki polagoma odnehati; imenovani »Dan lepe knjige« pa bi zmerom znova spominjal slovenskega človeka na veliko vredno lepe knjige, ki prav za prav izmed vseh umetniških vej najdlje seže.

Sporod »Dneva lepe knjige« naj bi se vršil tako-le:

Na predvečer 7. februarja bi se vršilo v dvorani »Unions« veliko stanovsko zborovanje z radijskim prenosom. To zborovanje bi obsegalo nekaj koncertnih točk in 2 do 4 govore o umetniškem ustvarjanju, o knjigi kot vzgojiteljski itd. Naslednjega dne, t. j. 8. februarja naj bi imelo učiteljsko na vseh ljudskih in srednjih šolah kratke govore o pomenu »Dneva lepe knjige«. Za tovrstno dovoljenje s strani prosvetnega ministrstva bo poskrbel poseben odbor. Poseben odbor, katerega naj bi sestavljali delegati posameznih društev (Krkac, Prosvetne zveze, Zveze kulturnih društev itd.), naj bi poskrbel, da bi »Dan lepe knjige« praznovala tudi vsa dežela. Knjižne družbe, založbe in trgovine s knjigami, umetninami in muzikalijami naj bi sodelovale na ta način, da bi na ta dan stopnjevale nabiranje naročnikov za svoje knjižne izdaje, trgovine pa bi priredile posebne izložbe. — V službo »Dneva lepe knjige« naj bi stopili poleg dnevnega tiska tudi radio, cerkev, gledališki odri in kinematografi. Poleg vseh omenjenih sodelovanj pa se naj bi začel na »Dan lepe knjige« zbirati tudi »dinarski fond«.

v katerega naj bi sleherni Slovenec vplačal letno po 1 Din. Iz tega fonda bi se potem vsako leto delile nagrade za najboljše dela na vseh področjih umetnosti. To bi bila nekaka slovenska »Noblova« nagrada.

Vsa slovenska kulturna društva (med njimi tudi Prosvetna zveza) so se pridružila izvajanjem tajnika g. Podbevška ter obljubila popolno sodelovanje pri pripravah za vsakoletni »Dan lepe knjige«. Le predsednik Slovenske matice, g. dr. Lončar, in profesor Koblar sta mislila nekako tako-le:

Slovenska knjiga je zadnji dve leti doživela svoj višek, čez katerega ne more več; saj so slovenske založnice poskale zadnjo možnost za propagando lepe knjige. Ta torej ne potrebuje novih varuhov in propagatorjev. Vendar pa je vse hvale vredno kulturno prizadevanje društva »Krkac«, ki je nekako začelo misel spoznavanja in obrambe slovenskih kulturnih vrednot. Zatorej naj bi bila ta književna manifestacija uvod v manifestacijo in podporo slovenskih kulturnih institucij (univerze, univerzitetne knjižnice, Slovenske akademije znanosti in umetnosti, slovenske konservatorije itd.). Ta dinarski fond naj bi torej sestavljal slovensko premoženje za ustanavljanje teh plemenitih institucij, ki so že tako dolgo neizpolnjiva sanja vsega slovenskega naroda. Posebnemu odboru, bi ga bodo tvorili delegati posameznih kulturnih društev, se bo čez čas priključil odbor, sestavljen iz nekaterih članov visokih slovenskih institucij, univerze, Narodne galerije, Slovenske matice, Glasbene matice itd. in tako bosta skupno delovala odbora slovenske ljudske in visoke prosvete za slovenske narod, svetinje.

Razumljivo je, da so bile te misli simpatično sprejete. Društvo »Krkac« v Ljubljani se bo za 8. februar zanimalo še izključno za knjigo, pozneje pa bo svoj kulturni program razširilo po smernicah g. dr. Lončarja.

Na tem mestu moramo priznati obema dolenjskima društvoma »Beli Krajinci« in »Krkac«, da marljivo delujeta vsako na svojem področju: »Bela Krajinci« na gospodarskem (saj je njena dežela tako silno zapuščenata), »Krkac« na kulturnem!

Harmonizatorji koroških nar. pesmi

Vsa poročila, vse objave in vsi pozivi, ki tičejo koncert koroških narodnih (ljudskih) pesmi, imenujejo samo »O. Deva« za nabiratelja in harmonizatorja kor. nar. pesmi. Nič ne more odrekati priljubljenemu skladatelju izrednih zaslug za prelepe koroške pesmi; nekateri so pri nas prodreli samo po njegovih zbirkah in samo njegova zasluga je, da je opozoril na nje tudi po zborih, ki jih je sam vodil in z njimi pel. Toda pri zapisovanju ni bil vedno skrupulozno natančen, nekaj očividnih napak sem omenil že v svoji razpravi: »Mera v slov. nar. pesmi.« To dejstvo pa naj ne manjša niti za las njegovih zaslug.

Opozoriti pa moram še na drugega velezaslužnega koroškega rojaka, ki je tudi lep del svojih moči posvetil kor. nar. pesmi. Je to prof. glasbe v Kranju Zdravko Švirkar, ki je nabral 92 pesmi z vse Koroške in jih, zelo skrbno prirejane za moški zbor po Glasbeni Matici izdal v 5 zvezkih, in sicer v letih 1913/14 I. in II. zvezek, I. 1918/19 pa tretji zvezek. Izredna vrednost teh pesmi je, da so zelo skrbno ritmizirane in melodično originalno zarisane. Harmonizacija se opira na priprosto ljudsko večglasno petje; glasovi so porazdeljeni največkrat v petoglasju v velikem obsegu od falzeta, ki ga Korošci imenitno znajo peti, pa do skrajnih nižih, ki jih dobro zveneče še zmorejemo zdravi kmečki glasovi. V uvodu I in II. zvezku je navedeno tudi dosti potrebne snovi o jezikovnih posebnosti, ki pridejo človeku zelo prav, kajti pesmi niso »sprepisane« v našo knjižno slovenščino, kot je večina Devovih temveč so obdržale vseskozi avtorjevo originalno koroško, kolikor ga je bilo sploh mogoče z navadnimi in pomožnimi sredstvi zaznamovati.

Tudi iz teh treh zbir, ki so morda sicer manj znane, je zašlo dosti pesmi med nas po vsem Slovenskem. Stejem pa te tri zbirke tudi s folklorističnega stališča med najvažnejše zbirke te vrste. (Primeri: Mera v slov. nar. pesmi str. 70!).

Milostiva, ljubim ruku!

Ko smo se v goriškem Alojzijevešču likali z Aleševcem, nam nikakor ni hotel iti v glavo tisti »Küss die Hand!«, s katerim je imel še naš prelepi mojster toliko težav v šoli pri svoji »poglarici« in ki ti edini še danes pritlane pečat resničnega kavalirja v elitni družbi ljubljanske City. Ne v svojih mladih letih ne dolgo pozneje me ni ob Soči ne ob Jadranu doletela sreča, da bi si mogel od bližje ogledati ta obred. Končno je tudi zame napočil dan, ki mi je odgnal tudi to skrivnost. Zato se moram zahvaliti bratom Čehom, ki so nas v Trstu povabili na »besedo«. Naše holke so bile res v zadregi in mi slovenski fantje morda tudi, ko jim stasiti bratje od Vltave res z tradicionalno eleganco pritiskali svoje ustnice na roke, ki se nikakor niso ponujajoče vzbodile navzgor, temveč so se dale mrtvo vleči. To mi je dalo misliti, da je »Küss die Hand!« nemška navada, ki naj bi se je bili oprijeli Čehi. Še danes mi ne gre v glavo, da je tudi v dolgi vasi v Ljubljani tako v modi. No, prijatelj v kavarni me je poučil, da se je običaj poljubljanja rok začel na francoskem dvoru, odtod so ga menda pobrali Poljaki, pri katerih je še vedno silno v čišli. V Franciji je s tem vnanjim znakom klečeplaztva pomela revolucija, pač pa je pozneje našel zatočišče posebno v klubih cesarskih kavalirjev na Dunaju in kraljevih huzarjev v Budimpešti. Brali ste že, da je neki Dunajčan spletel rokavico z nekako zaklopko na zgornji strani, ki jo dama milostno odpre, da se pokaže mehka kožica in kavalir lahko skozi to okence spoštljivo pritise nanno svoje ustne. Krivico bi storili zagrebški »purgerjem«, če ne bi registrirali njihove zasluge, da se je ta gentlemanški običaj ohranil za ubogo Jugoslavijo v trenutku, ko se je avstrogrška monarhija stresla in bi bila slovenska Ljubljana kmalu izgubila to dragoceno dedščino pri vsej svoji konservativnosti. Vsa čast Zagrebu! »Küss die Hand« res polagoma izumira, zato pa prodira od tam doli s prav osvojevalno silo med našo elito »Ljubim ruku!« Ne, to ni popolno. Prosim! »Milostiva, ljubim ruku!«

Napisal sem ta nauk iz gole ljubezni do svojega bližnjega. Ne bi rad, da bi se komu pripetilo to, kar se je meni. V krogi ljubljanske elite govorijo nič več in nič manj kakor to, da sem »kmetavzar«, hujski kakor Alešovec, ko se je šele likal. Iskal sem stanovanje in naletel na d a m o; pozneje sem namreč zvedel, da si je sama pravila dama, torej ne gospa, žena še celo ne. Ko sem jo pozdravil, torej nisem vedel, da je d a m a, tudi njej nisem poljubil roke, kakor je ne bom nobeni dami, morda niti »Klanjam se!« nisem dejal, temveč bržkone samo »Dober dan«. Za stanovanje sva se kljub temu zmenila, ker sem elitnost svoje hišne gospodinje plačal s težkimi dinarji, ki se jih elita ne brani, čeprav prihajajo od plebejcev. Takrat menda se nisem bil »kmetavzar« v njenih očeh, pač pa sem postal tedaj, ko sem zapustil stanovanje, ker je bilo ... predrag, tedaj me je šele raztrobila za »neolikanca, ki ne ve, da je dami treba poljubiti roko«.

»Se en nasvet, dragi bralci! Dam nikar več ne pozdravljajte niti »Klanjam se!« Kajti omenjena dama me je po drugih poučila, da je »Milostiva, ljubim ruku« ne samo v svojih fizioloških učinkih, temveč tudi v besedi, edino dopusten pozdrav za dame, četudi samo po zunanosti.

-ski.

Francoska razstava v Zagrebu

Zagreb, 15. jan. AA. Davi ob 11 je bila tu svečano otvorjena razstava edonobne francoske umetnosti. Razstavo je otvoril zagrebški načelnik, univerzitetni profesor dr. Krbek. Razstava je pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza Pavla. Otvoritvi so prisostvovali francoski poslanik na našem dvoru Paul Emil Naggiar, ban savske banovine dr. Perović, zagrebški načelnik dr. Krbek, generalni konzul francoske republike v Zagrebu Andre Boissier, predsednik jugoslovske akademije, rektor univerze, bivši rektor umetniške akademije, kipar Meštrovič, mnogi zagrebški umetniki, višji uradniki in drugi člani zagrebške družbe.

Zagrebški načelnik dr. Krbek je imel ob otvoritvi razstave govor, v katerem je med drugim povdarjal, da je tudi ta razstava dokaz, kako genij francoskega duha tudi na umetniškem polju kakor tudi na drugih področjih išče in odkriva nove poti. Nato je dr. Krbek očrtal dosedanje stike med Francijo in Jugoslavo, zlasti pa zveze med Francijo in Hrva.

Zagrebškemu načelniku se je zahvalil za njegova krasna izvajanja francoski poslanik na našem dvoru g. Naggiar, ki je povdarjal, da francoske umetnosti ni mogoče deliti od francoskega naroda. Srečen sem, je nadaljeval g. Naggiar, da je bila ta razstava po Belgradu sedaj otvorjena v Zagrebu, ker bo na ta način izpolnila svojo pravo nalogo. Nato se je francoski poslanik zahvalil francoskemu društvu za izmenjavo umetnin, da je priredilo to razstavo ravno v Jugoslaviji, ker je s tem prišlo k narodu, ki je napram Franciji prijateljsko razpoložen, in državo, ki je Franciji podobna in z njo ravnopravna.

Zadnje poslanikove besede so pristoni z navdušenim odobravanjem sprejeli. — Razstavljenih je 110 slik, 52 kipov in 53 grafik.

BELGRAJSKE VESTI

Belgrad, 15. jan. 1. Znani poznavalec slovenske književnosti Vinko Bartulović bo v sredo zvečer nadaljeval na Kolarčevi ljudski univerzi svoja predavanja o slovenski moderni. Topot bo predaval o Ivanu Cankarju. Na isti univerzi bo imel v četrtek predavanje arhitekt Vasič, ki bo belgrajskemu občinstvu orisal krasoto Karavank, Kamniških in Julijskih Alp. Predavanje bodo spremljale skiptične slike. V soboto bosta istotam predavala ravnatelj železniške kole Franjo Repič o železniški politiki in železniških sistemih ter profesor krakovske univerze dr. Vojislav Mole o poljski umetnosti. V svojem predavanju bo predvsem obdelal umetnost mesta Krakova v srednjem veku.

Belgrad, 15. jan. 1. Jutri popoldne bo skupščinski odbor nadaljeval pretes zakonskega osnutka o občinah.

Večer Jadranske straže

Ljubljana, 15. januarja.

Kakor vsako leto, je Jadranska straža tudi letos priredila svoj običajni tradicionalni večer, ki je bil ena najlepših prireditvev tekoče sezone. Te naše stare, dobre Unionske dvorane, ki je bila priča že tolikim prireditvam, kar ni bilo več spoznati. Vsa se je narisala in pomladila kakor mlada nevesta; zablistela je v takšnem sijaju, da je jemalo vid. Aranzir, ki jo je tako okusno priredil za ta večer, je pač zaslužil občudovanje in priznanje občinstva.

Povabili Jadranske straže na prireditve se je odzvalo mnogo odličnih gostov. Med njimi smo opazili: češkega konzula Sevečka in generala Popoviča s soprogama, podbana Pirkmajerja, senatorja dr. Rožiča, podžupana Jarca, predsednika Pokojniškega zavoda Vrhovec, mestnega fizika dr. Rusa in še več drugih zastopnikov našega kulturnega in javnega življenja. Posebno mnogo je bilo med udeleženci častnikov, pa tudi drugega občinstva iz vseh slojev se je počasi zbralo toliko, da so bili okoli 10 že vsi stranski in zgornji prostori natlačeno polni.

Sporod je obsegal nekaj lepih in dobro nastudiranih slovenskih plesov, ki so jih brezhibno izvajale narodne noše pod vodstvom plesnega mojstra Jenka. Zlasti slikovita je bila revija narodnih noš, s katero se je prireditev začela. V mavričnem slapu reflektorja so se pojavale pester skupine po dvoranah kakor v pomladnem vetru rože na poljani. Sledili so češki in slovaški narodni plesi — Marcelin, Hulan, Manšestr, Slovak —, ki jih je aranzirala soprog češkoslovskega konzula ga. Sevečkova in ki so pri gledalcih zbujali posebno pozornost, potem jugoslovanski narodni plesi, med katerimi seveda ni manjkalo tradicionalnega kola. Vsa točka sporeda je občinstvo nagradilo z živahnim aplavzom.

Tako gmotni kakor moralni uspeh prireditve je za Jadransko stražo gotovo zadovoljiv. Želimo ji, da si pridobi še mnogo zvestih prijateljev in prijateljic, ki ji bodo nudili varno oporo in pomoč v stremljenju, ki si ga je začrtala v svoj program.

in verjemite, tudi naše duše — le jezika ne znajo. Govorim dolgo z njimi. Z veliko radostjo pripeljejo nekega fanta, ki govori dobro slovenski. Tudi on je vesel, da se more pogovarjati v tem jeziku. Zaplešem s Hanssi. Drugi prestandejo s plesom. Začudim se. Ali sem torej zagrešil proti običaju? Ne, gospod, je malo prostora. Radi bi vam naredil prostor. Zahtevam naj plešete tudi oni, drugače jaz ne plešem. Ubogajo z veseljem. Potem plešem še z Seffi in se pogovarjam z njo. Silno mehka duša in plaha kot golobica. Zardeva ob vsakem vprašanju, vendar mi pove vse polno lepih stvari.

V zavodu je še mnogo slovenskih učenec — tudi iz Slovenije prihajajo tja. Solška sestra mi odgovarja plaho in nezaupno.

Hodim gori in doli po cerkvi. Mnóžica podob iz stoletij in množica misli v glavi. Tukaj me je strah moliti. Preogromna zgodovina, tisoče dogodkov, spi po tej naši najstarejši cerkvi. Zakaj ni žel Pregelj, ko je sklenil pisati o Koroški roman, bivati vsaj mesec dni v ta čudni prostor.

V temni noči stojim pred vojvodskim stolom. Mimo drve po asfaltirani cesti avtomobili in razsvetlujejo te kamne, ki jih lesena streha varuje pred snegom. Zarometi teh vozil osvetlujejo polje prav tja do gričev na drugi strani. Sicer leži med tem poljem noč vsepovsod. Stopam po polju — po tem polju. Kdo je hodil po teh poljih. — Spominim se Kosovela. Zdi se mi, kakor nekoč na Krasu. Kdo je hodil po teh poljih, da so kot s krvjo prepojena... Ali ni bil silni...

Na griču brli luč. »Zbogom, Seffie!« Vlak drvi nazaj proti meji. Kup šolarjev iz Celovca. Citam naš časopis. Eden izmed šolarjev prične iz njega čitati glasno. Drugi šolarji, ki ne znajo slovenski, se zgrgnejo krog njega in ga občudujejo. Deček jim razlaga, kaj pomenijo različne besede in je zelo ponosen, da zna nekaj, kar njegovi tovariši ne znajo.

Predidem potem v brzi vlak. Nekaj gospod razlaga neki gospodični v nemškem jeziku. Oba potujeta v Jugoslavijo. Gospod pravi: »Čudovit narod so Slovenci. Pomislite — na tisoče knjig izdajajo in imajo celo svojo univerzo, čeprav jih ni več kakor ljudi v kakem našem večjem nemškem mestu. Na povratku se gotovo ustavi v Ljubljani.«

NEDELJSKI SPORT

Ilirija in Primorje - en klub

Zadnje dni se je precej šušljalo v Ljubljani, da se bosta Ilirija in Primorje fuzionirala v en klub. Od verodostojne strani smo bili informirani, da to niso zgolj govorice, ampak da je stvar postala tako rekoč že gotovo dejstvo. Merodajni faktorji na obeh straneh so se sporazumeli in pristali na združitvi, ki se ima izvršiti na ta način, da se vsi dosedanjí spori, ki so ogrozili vsako resno delo na eni ali drugi strani, likvidirajo, in tudi dosedanje delovanje obeh klubov se likvidira, vse članstvo se pa pozove, da vstopi v novi klub, ki se bo imenoval »Združeni športni klub Ilirija«. Na eni strani se je že tudi merodajni forum, t. j. večina članstva izjavila, da soglasa s sklepom svojega vodstva, torej ostane odprto vprašanje, če tudi pri drugi strani. Upati pa je, da se tudi tu ne bo postavilo članstvo proti svojemu vodstvu, ki ga je pri običnem zboru izvolilo in mu s tem dalo svojo zaupnico.

Glede te združitve bi si dovolili pripomniti to-le. Tako srečne poteze, kakršno sta s tem korakom napravili vodstvi obeh omenjenih klubov, v našem sportu že dolgo ni bilo. Kajti, kar bo s tem pridobil slovenski nogomet, je za našo ožjo domovino izrednega pomena. Prvo mesto v lahki atletiki in prvo mesto v plavanju bosta za doseglo dobo naši sigurni domeni. Poleg tega bomo tudi v nogometu zavzemali tako važno pozicijo, da bomo doma resen konkurent izven meje naše države nas bodo pa upoštevali. Vse sekcije (smuška, kolesarska, teniška, drsalna, težka atletika, se bodo v združenem klubu zelo ojačile. Delovne moči se bodo pomnožile, da se bo lahko skrbelo za naraščaj. Med najzadnjimi dobrimi stranmi pa tudi ni dejstvo, da se bodo s tem likvidirali ti večni, skrajno neprijetni ter za naš sport pogubni prepri med omenjenima kluboma.

Našlo se bo gotovo nekaj članov na obeh straneh, ki bodo contra. Toda oni gledajo stvar preveč s svojega ozkozornega klubskega stališča. Vsi vendar vemo, da imata oba kluba iste namene in da zasledujeta iste cilje: vzgojiti zdrav rod, ki bo dozeval na sportnem polju uspehe. In ker ni nobenih načelnih nasprotij, je tako fuzioniranje mogoče, v tem primeru celo nujno potrebno. Osebnost nasprotstva so pri takih korakih tako minimalnega pomena, da jih resno niti v poštev ni jemati. Komur je kaj do sporta, zlasti našega slovenskega, ta bo uvidel — če le hoče biti objektiv — da je to edini izhod iz sedanjih nevdržnih razmer v našem sportnem življenju.

Nogometni turnir za brezposelne igralce

Hermes je postal prvak in si osvojil pokal.

Višek tega turnirja je bilo današnje srečanje med Hermesom in Slovanom. Zato je bila tudi prireditve temu primerno obiskana. Toliko publike kot je bilo pri današnjih tekmah, v tem turnirju še ni bilo. Publika se je vsaj na predzadnji tekmi kolikor toliko oddaljila nogometašem, ki so se borili nedolgo za nedolgo za svoje brezposelne tovariše. In tudi prireditelji so lahko zadovoljni s turnirjem, kajti če že ni bil tak finančni uspeh, kakor so ga želeli, je pa vsaj ta plus, da so svoja močiva obdržali preko zimске dobe v kondiciji.

Pri današnjih tekmah so se spoprijeli štirje nasprotniki in tudi zvezni sodniki so prijeli zopet za piščanke, kar je napravilo na gledalce precej ugodnejši vtis.

JADRAN : KOROTAN 4 : 3 (2 : 0).

Kot prvi par sta nastopila Jadran in Korotan. Predvedla sta zadovoljiv nogomet, vendar je Korotan tehnično nadkriljeval svojega nasprotnika, tako da bi neodločen rezultat še najbolj odgovarjal poteku igre. Moštvi sta bili borbeni, a preveč ostri. Vendar se je Korotan v tem pogledu dokaj popravil od svojih zadnjih tekem.

Sodil je g. Lukežič.

HERMES : SLOVAN 4 : 2 (2 : 2).

Težko pričakovana tekma je za nami. Pa je razumljivo, vsaj nihče ni bil popolnoma siguren, kdo bo zmagal. Več izgledov je res imel Hermes, toda v nogometu so mogoča taka presenečenja, da celo največje optimiste razočarajo. Slovanu je šlo pa tembolj za zmago, ker je dobro vedel, da mu na mestu pokala lahko pripade četrto mesto. In to se

je v resnici tudi zgodilo. Zato sta obe enajstorici napeli vse sile in tempo je bil od začetka do konca igre isti. Popustili so ga deloma Slovanovi in to šele potem, ko je bil izključen en njihov tovariš. Moštvi sta si bili v splošnem enakovredni, Hermes pa je nastopil v oslabilni postavi.

Slovanovo moštvo je bilo agilno in nevarno oblegalo vrata Hermesova. Le pred golom jim je Hermesova obramba razbila skoraj vsako akcijo. Zastreljali so tudi nekaj lepih šans. Golman je reševal pridno, vendar gre tretji gol izključno na njegov račun, ker je zapustil svoje svetišče. Ožja obramba nosi tudi precej krivde na izgubljeni igri, ker je le prevečkrat pustila svojega nasprotnika preblizu vrat. Halfi so bili uspešni, vendar tudi ni šlo brez pogrešk.

Hermesova enajstorica je nastopila — kakor smo že omenili — v oslabilni postavi. Zato nam niso podali take igre, kakršno smo pri njem že večkrat videli. Tudi tu ima golman en gol na vesti, ker je dopustil, da je nasprotnik streljal v prazen gol. Prvi gol gre pa na račun nesmiselne kombinacije ožje obrambe, ki je sicer rešila svojo nalogo povsem zadovoljivo. Krilci niso dovolj zdrževali nasproten napad. Napadalen kvintet je znetel več lepih pozicij, nekaj celo iz neposredne bližine gola.

Igra je potekala takole: Hermes ima prvi udarec. Obojestranski silni napadi ostanejo brezuspešni. V 17. minuti izšli Slovan korner proti Hermesu, ki ga pa zastrelja. V 22. minuti se Slovanu posreči potresti Hermesovo mrežo in postavi 1 : 0 za svoje barve. Toda že v 25. minuti izenači Hermes. V 34. minuti pošlje Slovan še enkrat žogo v nasprotnikovo mrežo. V 39. minuti zopet izenači Hermes in postavi 2 : 2, kar se do konca prvega polčasa ni spremenilo.

V drugem polčasu začne Slovan. Tempo je še celo ostrejši kakor v prvem polčasu. Že kmalu v začetku diktrani korner proti Hermesu strelja Slovan v aut. Slovan vedno bolj napada, toda brez uspeha. V 25. minuti diktrani korner spremeni Hermes v gol. Stanje 3 : 2 za Hermes. Obojestransko se nato močno napada. V 35. minuti potrese Hermes še enkrat Slovanovo mrežo in postavi končno stanje 4 : 2 v svojo korist ter postane s tem turnirski prvak. Takoj nato je bil izključen en igralec od Slovana zaradi ugovaranja sodniku, vsled česar je tekma precej izgubila na svojem borbenem značaju. Korner proti Slovanu tudi Hermes zastrelja. Isto se zgodi s ponovnim kornerjem proti Slovanu par minut nato. Nevarne situacije pred Slovanovim golom rešuje ožja obramba ojačena s halfinjo. Še en neizbrablen korner proti Hermesu, par zastreljanih zrelh situacij in Hermesu je bil prisojen pokal.

Sodil je g. Zupan strogo in objektivno.

Zagreb, 15. jan. Ž. Današnja tekma med Gradjskim in Haškom je končala 3 : 1 (2 : 0).

Smuške tekme v Belgradu in Zagrebu

Belgrad, 15. jan. Ž. Danes so bile v Belgradu ob povoljnih snežnih razmerah in pri temperaturi minus 7 prvi smuške tekme, in sicer se je vršilo tekmovalje na Avali pod vodstvom Srbskega planinskega društva. Na 10 km je startalo 12 seniorjev: 1. Jovičič 1:03.23. 2. Olip 1:04.21. Izven konkurence Srmac 1:04.31. 3. Banković 1:11.02. Juniorji so tekmovali na tri kilometre: 1. Kostić 21.25 min. 2. Radaković. V tekmovalju dam je bila prva Olga Popović 23.24 min.

Zagreb, 15. jan. Ž. Na Medvedici so bile danes smuške tekme, na katerih je nastopilo 76 tekmovalcev, ki so se borili v štirih kategorijah. Na prvi 18 km je nastopilo 30 seniorjev: 1. Zingerlin 1:30.03. 2. Praunperger 1:39.12. Izven konkurence Ciprijanović 1:40.39. Juniorji so startali na 18 km, in sicer 27 po številu: 1. Neferović 1:45.46. (Izven konkur. Ciprijanović 1:46.). 2. Eggersdorfer 1:46.18. Dame na 6 km: zmaga je lanska prvakinja Haška Zorka Esapović v času 20:24. 2. Vlada Stefan 22:06. 3. Radošević 23:22. — Subjuniorji na 6 km: Pfaff 35:05. 2. Reiser 35:52. 3. Krsnik 36:22. Tekmovalna prog je bila precej težavna, snežne razmere dobre.

Dresden, 15. jan. Ig. V mednarodni nogometni teletni med Madžarsko in Srednjo Nemčijo je zmaga Madžarska s 3 : 0 (2 : 0).

Belgrad, 15. jan. 1. Danes popoldne ob eni je bila na igrišču Belgrajskega športnega kluba nogometna tekma med BSK in Obilićem. Igralci BSK so bili ves čas v premoči in so premagali svojega nasprotnika z rezultatom 2 : 1 (2 : 0).

Še ne porojena bitja ubijamo

Nemoravno življenje začetek konca vsakega naroda

Pri otvoritvi novega pravnega leta je imel novi glavni tožilec v Trstu Cipolla zanimiv nagovor, v katerem je podal jedrnatost sliko o dogodkih v pravem poslovanju v Julijski Krajini. Dotaknil se je tudi nekaterih socialnih problemov, med temi tudi vprašanja propadanja rojstev v Trstu. Omenil je, kako je pred vojno značilno prebitke številna rojenih nad številom mrtvih 6,6 na 1000, medtem ko je leta 1923 padel že na 4,6, leta 1925 na 0,2, naslednje leto na 0,83 in leta 1927 na 0,37. Pozneje je postal ta prebitke vedno manjši in meseca novembra in decembra se je v Trstu povprečno rodilo komaj 7 otrok na dan, medtem ko je to število še pred letom značilo okoli 10. Navajajo razne razloge, iz katerih naj bi število rojstev tako padlo. Med

temi ni samo skrb za prehrano otrok, temveč tudi strah ženske za svojo lepoto, ki je izvor prav v višjih tržaskih slojih številnih umorov še ne porojenih bitij. Zdravila tem razmeram je treba iskati predvsem v naukih Nazarencina, toda tudi Mussolini sam zahteva, naj se italijanski narod čimbolj množi, ker je močan narod predpogoj vsake politične ekspanzije. V Istri se je število rojstev celo dvigalo. Vprašanje propadanja rojstev je izredno važnosti za Julijsko Krajino, ker je obdana z narodom, ki se mnogo hitreje množi. Končno je g. Cipolla omenil, da fašistična zakonodaja strogo pobija zločine proti materinstvu, medtem ko so v nekaterih državah zadnje odredbe nepremišljeno omilili.

Idrija hoče živeti

V lanskem letu se je razmerje med številom umrlih in rojenih precej spremenilo v prid rojstev. Umrlo jih je 79, rojenih pa je bilo 114. Človek se mora čuditi, da v tako piskavih razmerah ljudje manj bolehalo kot kdaj prej. Posebno čudno se mora zdeti to onemu, ki pozna zdravstvene razmere, katere so zares slabe. Ljudstvo si samo precej pomaga z nabiranjem in uporabo raznih zdravilnih želišč, katerih je v gorah po okolici dobiti v velikih množinah. Poročilo se je 31 parov.

NOVI RODOVI

Po vseh dolinah, ki napravljajo idrijski kotel dostopen, kopljejo rove in sicer kmalu za zadnjimi mestnimi hišami. Izvzeta je le dolina »Zolce«. V drugih treh pa bodo zrili na vsakem

pobočju šestdeset metrov dolg rov, tako da si ustja stoji nasproti.

SMRT

Umril je Ivan Novak, upokojen rudar. Bil je to mož socialističnih nazorov in je znal s samo njemu lastnim sarkazmom zagovarjati svoje stališče.

V Doleh nad Idrijo je umrl posestnik Frane Sedej, oče inženjerja Ivana Sedeja.

IDRIJSKI BREZPOSELNI

dobivajo hrano v ljudski kuhinji.

Zagorje ob Savi

Shod brezposelnih. Dne 11. jan. t. l. je bila sokolska dvorana polna brezposelnih delavcev, ki so se odzvali povabilu na shod. Prvi je govoril g. narodni poslanec Mravljec, ki je poročal o uvedbi novih davkov za podpiranje brezposelnih. Kakor hitro bodo ti davki pobrani, se bo dobila tudi brezposelnost podpora, ki se mu nemudoma razdelila. Zato bi bilo treba, da davkoplačevalci store svojo dolžnost in davke redno plačujejo. (Neki zborovalec je med tem v medijah izrazil željo po delu: »Preskrbite nam delo!« — Najbrže se mož zaveda, da je nepravilno čakati samo na podpore, ko ima vsak človek pravico, da si z rokami služi kruh). G. poslanec je omenjal, da je vzrok brezposelnosti v Zagorju tudi premala zima, ki povzroča prenašanje narocil za premož. — Zaradi rudarskega pravilnika je g. poslanec posredoval v Belgradu pri tozadevnem ministru in izvedel, da je že uzakonjen. V svojih besedah je pokazal tudi žalovanje, da rudarji pretekle praznike niso imeli potice in da zato mogli obleči svojih otrok, kot bi bilo treba. Zahvalil se mu je za vsa izvajanja glavni zaupnik g. Sober in dalje izjavil, kako dostojno in lepo prenašajo zagorski brezposelni svojo bedo, govoril o bratovskih skladnicah, ki od rudarjev pobirajo prispevke, ob redukciji pa ti siromaki ne dobe ničesar. G. Cobal, predsednik prehranjevalnega odbora za brezposelne je navajal velike težave vsled pomanjkanja sredstev in navedel prispevke posameznih okoliških občin, ki so res bogatelni. Klical je po potrebi brezposelnega zavarovanja, ki naj bi ga uzakonila in izvedla država. — Besedo je dobil tudi brezposelni delavec Sluga, ki je omenjal misrno plačo, ko so brezposelni delali pri regulaciji Kolrežice, pomanjkanje kuriva pri brezposelnih, ki si premož na ozemlju TPD ne smejo niti sami nakopati, dasi tam TPD ne bo nikoli kopala.

Suknjo si je izposodil. V četrtek zvečer med 8 in 9 je neki gospod v kavarni Evropa pomotoma vzel novo črno sukno in klobuk, last g. Vardjana Franca, strokovnega učitelja iz Sv. Jurija ob juž. žel. Ker je bil dotični gospod opazovan, ga pozivljamo v njegovem lastnem interesu, da sukno vredno 2000 Din in klobuk vrne na mesto, kjer si je izposodil.

Aretacija nevarnega vlomilca. V Subotici je te dni ponoči prišel na policijo sodavinar Rettle in naznanil, da je bilo pri njem vlomljeno. Detektiv je šel takoj na lice mesta in tam odkril krave sledove, katerim je sledil. Sled je vodila do stanovanja voznika Jožeta Pappa, katerega so aretirali. Pri zasliševanju je priznal kar 15 vlomov. Skupen plen teh vlomov predstavlja vrednost 700 tisoč Din. Papp je kradel vse kar je našel, dragulje, obleko, posteljno in drugo perilo, živila itd. Pri hišni preiskavi so našli cel kup najrazličnejših ukradenih predmetov.

KITAJSKI RADIO.

Število radijskih postaj v Kitaju raste kakor gobe v dežju. V Sanghajski provinci je 44 oddajnih postaj, ki oddajajo v sedem različnih jezikih.

PRAKTIČNA UREDBA.

Vse nemške postaje so med sabo povezane s posebnimi kablji. Dnevne vesti, ki prihajajo iz Berlina, se beležijo avtomatično hkrati po vseh studijih ostalih postaj po istem principu kot brozjav.

PORAST RADIOFONIJE V ITALIJI.

Leta 1924 je imela Italija eno samo postajo s 1,5 KW energije. V letu 1932 ima pa že 11 postaj s skupno 187,5 KW oddajnih energij.

Koroški bratje v Mariboru

Maribor, 15. jan.

Impozantni trenutki bratske ljubezni, slovenske pevske kulture, razumevanja... O koncertu je prinesel včerajšnji »Slovenec« obširno poročilo in pa o silnem uspehu, ki ga je v odbravski prestolnici doživela krasna koroška pesem. Na obratih teh tisoče natrpanih skupaj v ogromnosti Unionske dvorane, si razbiral občutje, veselje, radost, ki se je stopnjevala, ko je na odru spregovoril pomembne programatične misli voditelj koroških Slovencev, ki je bil ves čas predmet vzhvalnih ovacij in simpatij vseh teh množic, v lepoti slovenskih pesmi zatopljenih, zbranih in strnjenih. In potem, ko je ob otvoritvi družabnega večera po koncertu vstal zopet voditelj koroških Slovencev in burno pozdravljen govoril iz srca in duše koroških Slovencev: dokler sta cerkev in kmetijski dom stebri zasebnega in javnega življenja bratov od Gospe svete, se ni treba bati za življenjsko borbenost, napredek in obstoj koroških Slovencev. In potem se je zahvalil še mesinemu županu dr. Lipoldu in ravnatelju Hrastelju, ki sta pripravila krasen, nepozaben sprejem v Mariboru. Tople, prisrčne so bile zahvalne besede, ki jih je nato spregovoril mestni župan dr. Lipold. V vse to slovesno, kakor veličnato vstajenjsko razpoloženje, se je potem prelivala ubravost slovenske pesmi, ki je prihajala manjše sedaj iz zbora bratov od Primorske, sedaj zopet iz zbora bratov iz Korotana... Redko vzvišena občutja istosti krvi, duše in srca slovenskega...

In danes na drugo nedeljo po razglasitvi Gospodovem, so množice hitele v baziliko Matere Milosti. Hitele, da se skupno z brati od Gospe Svete zatečejo k zaščitnici in priprošnjici našega rodu, in da se pomolijo naši krajci in skupni materi. Raz kora je priprosto vzvišeno donela nabožna pesem iz svežih griž in fantov z Brnce, zgoraj pri glavnem oltarju pa je daroval sveto daritev za naš slovenski rod voditelj, borec in svečenik iz ljudstva, župnik Poljanec, ki je potem v vzneseni, zanosni in krasni besedi govoril o bratski ljubezni, ki vladaj med narodi in ljudstvi. Močna vera v boljše dan je ob njegovih besedah navdajala množice, ki so do natrpanosti napolnile prekrasno baziliko Matere Milosti.

In potem ura slovesa, bratje hite v spremstvu množice na glavno postajo, globoka prevzetost poslovnega trenutka, pozdravi, objemanje starih borec in v teži borbe za ljudski blagor osiveli mož, zadnji zamahi v pozdrav bratom, ki v slovo zapoje dvigujočo pesem, ki jo danes neso v Celje in Trbovlje, potem v Ljubljano in Jesenice, odkoder bo v svetlih, verovanja prežetih zvokih prevzemala in prešila slovenska srca in duše širok slovenske zemlje, ki se bo ob njih še dolgo, dolgo radovala, upala in napajala... Zbogom, bratje od Zile, iz Roža in Podjune. Na evidenca!

20 let Legatove šole

Zasebna trgovska šola g. Ant. Rud. Legata je praznovala danes pomenljiv jubilej. Preteklo je 20 let, ko je g. Legat ustanovil in odkar jo uspešno vodi. Do prevratnih časov je bil ta zavod

Prva snežena nedelja

Današnja nedelja je bila prva v letošnjem letu, ki so jo bili naši smučarji vsesplošno veselili. Ponoči in zjutraj je namreč padlo na trdo zmrznjeno podlago prav toliko snega, da ga je bilo za smučanje dovolj. Vsaj za prvo silo! Zato pa so bili danes prav vsi kolikšnji za smučanje ugodni tereni okoli Ljubljane, pa tudi na Gorenjskem in v Zasavju, od vpetih smučarjev in smučark prav gosto preplavljeni. Zjutraj so romale na kolodvor cele trume veselih mladih in starih ljudi; vsi so bili oprtni z »dilemami«. Smučanje je zlasti zadnja leta postalo pri nas v rečnici že pravi ljudski sport. To se vidi posebno ob vrenenu, kakršno je bilo danes.

Kakor so nam pripovedovali posamezniki, ki so odšli danes na krajše ali daljše smučarske izlete, je bila smuka vse povsod kolikor toliko zadovoljiva. Snega je padlo pičlo ped. Dobili smo tudi poročilo o prvi smučarski nezgodi, ki se je pripetila danes nekemu smučarju na Sveti Planini nad Zagorjem. G. Jazbec N. iz Zagorja je pri smučanju tako nerodno padel, da se je močno potolkel ter so ga morali odnesti v dolino, kjer ga je v Zagorju sprejela tamkajšnja bolnišnica.

V Ljubljani je bilo po mestu seveda zaradi snega bolj živahno kakor sicer. Ilišni gospodarji so imeli dovolj dela, da so sproti očistili hodnike. Snežilo je celo dopoldne. Vendar pa je bil sneg droban ter se ga je naletelo do opoldne komaj 7 centimetrov. Pod Tivoljskim gozdom se je seveda že v prvih dopoldanskih urah znašla mestna mladina s sankami, ki se je potem ves dan zabavala po sneženih poljanah.

V gledališču so imeli kljub takemu vremenu — ali pa prav zato — prav dobro žetev. V operi so peli »Manon« pri razprodani hiši, v drami pa so igrali mlačkom dobro znano in priljubljeno Golijev »Srce igrače«.

Usodna vožnja za stavo

V bližini Zavora se je davi zgodaj pripetila huda nesreča, pri kateri bi bila skoraj ob življenje dva mlada človeka, ki sta zjutraj ob 3 za stavo divjala na motornem kolesu iz Zavora v Ljubljano in nazaj. Bila sta to pleskar Šimenc Rudolf iz Zavora 38, ter mesar Anžič Josip iz Dobrunj 21. Oba sta bila v veseli družbi, ki si nazadnje ni mogla v svoji naivni razposajenosti izmisлити drugačne stvari, kakor vožnja z motornim kolesom. In to zjutraj ob 3 po zamrzli robati cesti Družba je menda stavila

edino trgovsko učilišče v Mariboru in sploh na Sp. Štajerskem ter je kot tako izpolnjevalo zelo važno gospodarsko vzgojno nalogo. Premnogi so danes trdni trgovci, ravnatelji, trgovski uradniki in ljudje praktičnih poklicev, ki jih je izločil gospod Legat ter jim dal v svojem zavodu solidno trgovsko znanje. O važnosti zavoda govori dovolj jasno število učencev, ki se je tekom 30 let v njem šolalo: bilo jih je nad 3000. Ob priliki jubileja se je vršila danes na zavodu slovesnost, katere so se udeležili vidnejši zastopniki mariborskega gospodarskega in javnega življenja.

Smrtna žrtev usodnega dejanja

Sinoči je odnešila smrt v bolnišnici trpljenja, Antona Seršana, posestniškega sina iz Boča pri Selnici. Kot smo že poročali, je streljal Seršan v vinjenosti in napadu ljubosumnosti na ženo in sebe. Strel v glavo, ki si ga je zadal, je postal zanj usoden; žena, katero so zadeli širje strel, bo kmalu okrevala. Nesrečno žrtev nepremišljenosti, pokopljejo danes v ponedeljek ob tri četrti na 4 iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Po-brežju.

Prenočišče bolnikov

v pravem pomenu besede so postali zadnje čase policijski zapor pri »Grafu«. Noč za nočjo najdejo policijski stražniki po mestnih ulicah tava-joče, izstradane in onemogle postave; v mrazu in snegu bi ti brezdomci našli sigurno smrt, če se jih ne bi usmilil stražnik ter jih odvedel v zapor, kjer so na toplem in v zavetju. Zjutraj pa se dobi kaj toplega za želodec. Potem pa zopet na cesto in tavajoče gredo naprej brez cilja. Takega bednika je srečal v noči na nedeljo stražnik na ulici, kjer se je zgrudil od slabosti. Odvedel ga je na prenočišče v zapor. Siromak se zove Anton Kajt ter je brezposela revež.

Beračenje otrok

je v Mariboru razvada, proti kateri se z vao silo borita tako občinska, kakor policijska oblast. Je se pa že tako razpaslo, da ga je težko zatreti. So nekateri znani ljudje, ki svoje otroke brez prave potrebe pošiljajo na cesto, ter si na ta način zasigurajo brez dela dohodka. Včeraj je policija nastopila proti takim roditeljem ter je nekega J. M., pri katerem niso izdali nobeni tozadevni opomin, aretirala ter ga bo izročila sodišču.

Tatovi koles

Matvež Sprah iz Selnice ob Dravi, je šele pred kratkim kupil lepo kolo, na katerega je bil zelo ponosen, saj ga je veljalo poldruga jurja. Včeraj se je privozil Matvež v Maribor, kjer je imel opravka v bolnišnici. Komaj pa je kolo v večji bolnišnici prislomil ter se malo ozrl okrog, že je zaneslo nepoznanega tatu v vežo, opazil kolo brez nadzorstva in hop z njim. Matvež se je vrnil, ko je sedel tat že na kolesu. Spustil se je za njim, pa je bil kolesar urnejši ter jo je srečno odnesel na tujem kolesu.

Aretacija radi napada v Renčah

Prejšnjo nedeljo so v Renčah neznanci napadli nekega De Stefanija, ki je znan po vsem dolnjem Vipavskem kot fašistični organizator. Fašisti so v Renčah organizirali ples v prid Dopolavora in blagajno je imel v rokah prav ta De Stefani. Ko je zapuščal dvorano, je imel s seboj baie okoli 500 lir denarja. Med potjo so neznanci streljali nanj in ga ranili. Njegovo stanje ni nevarno. Zdravi se v goriški bolnišnici. Iz Gorice poročajo, da je goriška policija aretirala tri kmete z Gradišča nad Renčami, ki spada pod renško občino. Aretirani so bili Karel Ivanov Kerševan, star 28 let, Albin Mihaelov Zorn, star 23 let in Just Rudolfov Kerševan, star 26 let. Policija trdi, da je našla prave krivce, medtem ko aretiranci odločno zanikajo vsako krivdo. Na policiji menijo, da gre za navaden rop, ki nima političnega značaja. Napadeni De Stefani je sin slovenske matere, ki je služila v Egiptu, in Italijana.

Pred svojim odhodom v Trst je goriški prefekt Tiengo obiskal Kobarid, kjer je pristojoval otvoritvi vodovoda in se nazaj grede v Gorico ustavil v Tolminu.

Natrade pridnim učencem. Goriška občina, pod katero spada sedaj tudi Solkan, je razpisala nagrado za najpridnejšega slovenskega učenca, ki bo prejel najboljši red v italijanski. To nagrado je letos prejela Bruna Peric iz Solkana, učenka 5. razreda osnovne šole. Nagrado ji je izročil sam goriški podžupan Giordano, ki se je za to nalašč pripeljal v Solkan. Na otroke je imel nagovor, v katerem je poudaril, kako važno je, da se naučijo italijanskega jezika in da vzljubijo fašistično Italijo. Ker je na skrivaj kahal žganje, je bil v Ajdovščini aretiran Franc Lisjak. Pri njem so našli žganjarski kotel in vse, kar je potrebno za žganje-kuho. Zasedli so mu 207 litrov žganja. Kakor znano, je treba v Italiji za vsak liter žganja plačati takso 12 lir in le pod tem pogojem je dovoljeno žgati.

Dva konja so ukradli posestniku Leopoldu Betlingerju z Ravnice pri Grgarju. Konja so odvedli iz hleva.

Cene živine v Istri

Cene živine v Pazinu so bile na zadnjem sejmu naslednje: Voli žive vage od 160 do 200 lir, krave od 100 do 180, prašiči od 320 do 380 za stot žive vage. Konje so prodajali od 500 do 2000 lir za glavo, osle od 50 do 500, mlade prašičke 80 do 140. Cena sene je bila 15 do 20 in cena slame od 15 do 18 lir za stot. Prignali so na sejem 121 volov, 250 krav, 300 telet, 56 prašičev, 4 konje, 3 mule, 50 oslov, 78 mladih prašičkov, 38 ovac in 2 kozi.

Tržaška banka v stečaju

V četrtek je tržaška banka »Banca di Credito Popolare« predložila tržaškemu sodišču prošnjo za poravnavo. To je bila predvsem banka obrtništva in srednjeje trgovstva, ki je bila ustanovljena leta 1911. Novica je seveda zbudila v Trstu veliko senzacijo. Banka je preveč svojega denarja investirala v podjetja in ne more tega zmrznjenega denarja rešiti. Radi navala vlagateljev je bila prisiljena prositi za poravnavo.

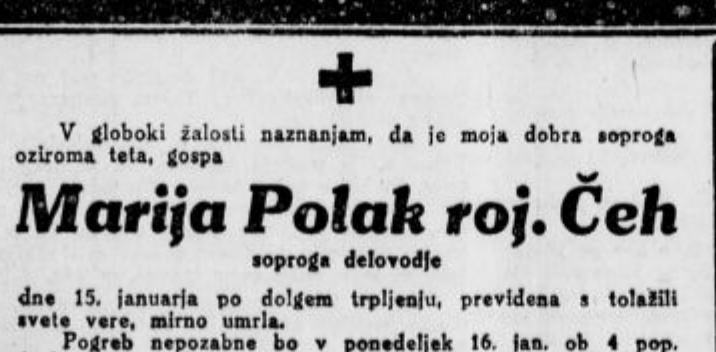
Propadanje Trsta. V letu 1932 je znašal promet skozi tržaško pristanišče 34.111.298 stotov, medtem ko je znašal leta 1931 42.604.186 stotov.

Spomenik Nazariu Sauru

bodo postavili v Kopru. Kakor znano, so avstrijska oblastva justicirala Saura, ki je bil med vojno ujet kot italijanski kapetan. Ze dalj časa visi v zraku ideja, da bi mu postavili v Kopru, kjer je bil doma, spomenik. Kakor poročajo tržaški listi, je tajnik ministrskega predsedstva Rossoni sklical nenadoma za današnji dan sejo odbora, ki se bavi s tem vprašanjem.

Obisk miličnega generala

V četrtek je prispel iz Rima v Trst general Teruzzi, poveljnik generalnega štaba fašistične milice. Na postaji so ga sprejeli general Ago, poveljnik armadnega zbora, gen. Silligardi, poveljnik 2. skupne fašistične milice, tržaški župan, nadalje fašistični konzul Diamanti, tržaški policijski upravnik Laino in še nekateri višji častniki. Odpeljal se je takoj v Pulo, kjer je pregledal 60. legijo »Istria«. V Puli je bil sprejet z vsemi slovesnostmi in v prisotnosti predstavnikov vojaških oblastev. Tu so mu podelili kamen iz rimskega kamenoloma pri Puli v spomin na rimske legije. Iz Pule se je ekscelence Teruzzi odpeljal na torpedovki »Ardimento« na Mali Točini, odtod na Cres in končno na Reko, kjer je tudi pregledal fašistične čete. V Puli je imel na fašiste nagovor.

V globoki žalosti naznanjam, da je moja dobra soproga oziroma teta, gospa

Marija Polak roj. Čeh

soproga delovodje

dne 15. januarja po dolgem trpljenju, previdena s tolažili svete vere, mirno umrla.

Pogreb nepozabne bo v ponedeljek 16. jan. ob 4 pop. iz hiše žalosti Salendrova ulica 6 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1933.

FERDINAND POLAK, soprogo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani

registрована zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 6 (v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge znašajo nad 160 milijonov dinarjev

Žive slike naših dni

Zaradi rubežni

Pred dobrim tednom smo poročali o vrenju med kmeti na Vzhodnem Stajerskem, kjer se je ves okraj Vorau-Hartburg uprl, ker je hotel izterjevalec zarubiti nekega kmeta. Dunajska poročila so trdila, da so se med kmeti pojavili nevarni komunistični hujšaki. Da bi bili kmetje sami komunisti, namreč čisti komunisti, ki bi bili pripravljene odpovedati se svoji zemlji v prid skupnosti, si ne moremo misliti. Kljub temu je nezadovoljstvo med kmeti rodovitno polje, po katerem komunisti lahko orje, ker si pač kmet radi svojega nezadovoljstva želi boljših dni, ki naj bi prišli nekdaj, kar čez noč, s takšnimle prevratom, kakor ga napovedujejo komunisti. Preprost človek ne gre stvari globlje, temveč gre za tistimi, ki mu obljubljajo boljše čase. Spoštujmo kmeta in pomagajmo mu v gospodarski stiski. To je najboljše zdravilo proti komunizmu, ki naj ga rabijo posebno oblastva!

Mesto duhovnika - rdeči vitez

Iz Varšave prihajajo zanimiva poročila o kmetijskih uporih v Voliniji. »Kurjer Wilenski« poroča n. pr.: Med ukrajinskimi kmeti v Voliniji vlada uporniško razpoloženje. Ljudska pesem in stare šege izginjajo, neznanost na cerkev naglo pojemajo. Poroke in krstne so pogosto vršijo brez duhovnika. Mesto starih cerkvenih pesmi pojejo ob teh slovesnostih sovjetske pesmi, kakor pesem »Budemag«, znanega viteza rdeče armade, nadalje pesem komunistične mladine in popevko, v kateri slavijo boljševiško letalsko vojsko. V nekaterih okrajih je prišlo do tako nevarnih nemirov, da so morala poljska oblastva poseči vmes kar najstrožje. Izprazniti so skoraj morala nekatere vasi v okraju Kovel. Beloruski kmetje so nezadovoljni s poljskimi oblastvi. Tudi med nje je zašla sovjetska literatura, ki prihaja iz Moskve.

Za staro pravdo

Ze kanceler Brüning je napovedal kolonizacijo Vzhodne Prusije in general Schleicher nadaljuje to delo, ki naj bi ga vodil poseben komisar. Minister von Braun pa se kot veleposestnik upira razdelitvi veleposestev med kmete. Gre za to, da bi se razdelilo 300.000 ha zemlje. Po večini so to veleposestva, ki propadajo, ker se lastniki sami ne brigajo mnogo zanje in živijo v mestih. Kolon pa dela le toliko, da se preživi. Radi odpora veleposestnikov, ki so v sedanji nemški vladi dobro

zastopani, se razdelitev zemlje silno zavlačuje in malo verjetno je, da bodo prišli kmetje v njeno posest še to leto. V Vzhodno Prusijo je prišlo mnogo kolonistov iz ostale Nemčije, ker niso več našli zaposlenosti v industriji. Ti so se sedaj prišli upirati, ker jim Berlin neče dati zemlje. Značilno je, da se je revolucionarno razpoloženje razneslo ne samo med komunisti in nar. socialisti, temveč celo tudi med katoliškim delavstvom. Organizirali so se skupni odbori, ki pozivajo male kmete, naj ne plačujejo davkov in naj preprečijo prodajo malih posestev za nizko ceno. Vlada daje pomoč edino veleposestnikom, med tem ko se ne briga za male. Revolucionarno razpoloženje med kmeti masami še dalje bolj narašča. »Montag Morgen« trdi, da bi odlašanje napovedane razdelitve zemlje moglo postati iskra, ki bi zažgala — smodnik.

Birič je pregnal pravico

Moskovska »Pravda« je priobčila te dni podatke Mednarodnega društva za podporo ujetih revolucionarcev (MOPR). Iz teh podatkov je razvidno, da so v preteklem letu v romunskih ječah umrli 73 revolucionarni delavci in kmetje, 3048 je bilo več ali manj poškodovanih. Skupno se je moralo zagovarjati radi političnih prestopkov 25.788 ljudi. Ta strahovlada razsaja v Besarabiji že 15 let, dežela se pravzaprav nahaja v obsednem stanju. Mesto Kišenev je središče romunske politične policije, preiskovalnih sodnikov, detektivov, provokatorjev in ječarjev, ki vsi dobivajo dobre plače. Vse ozemlje v 20 km širokem pasu ob Dnjestrju je vojaško zasedeno in prebivalstvo se je moralo umakniti vojaštvu iz svojih hiš. Omenjeni list poroča nadalje, da sovjetska revolucionarna propaganda kljub temu pritisku v Besarabiji dobro uspeva. Prebivalstvo v Besarabiji se še dalje bolj nagiba h komunizmu. Ker je »Pravda« sovjetski list, je treba to poročilo vzeti na znanje z rezervno.

APARATI INOZEMCEV.

Potovalni radijski aparat v kovčku se sme nesti čez italijansko mejo proti taksi pet lir.

POSTAJA V SOLUNU.

Nastala je nova postaja v Solunu, ki je last tamošnjega Radio-kluba. Postaja za poskus oddaja na valu 270 m.

PRODUKCIJA RADIJSKIH APARATOV

Od leta 1929 je produkcija radijskih in gramofonskih aparatov padla v Združenih državah za 60%. Leta 1931 je znašala 194.313.602 dolarjev proti 476.041.054 dolarjev v letu 1929.

Kaj nam prinaša radio

V ponedeljek bo salonski kvintet pripravil uro avertur, zvečer se bo vršil prenos iz Belgrade. — V torek se bo popoldne vršila valčekova ura salonskega kvinteta, zvečer pa bo prenos iz Zagreba. — V sredo zvečer se bo prenašala opera iz Zagreba. Popoldne pa bo salonski kvintet izvajal Verdijevo uro. — V četrtek popoldne bomo čuli uro angleške glasbe. Zvečer bo koncertirala vojaška godba, vmes pa bo pel oktet Ljubljanskega Zvona. — V petek se bo zvečer vršil po daljšem premoru koncert komorne glasbe. Sledil mu bo prenos iz kavarne »Zvezda«. — V soboto zvečer se bo vršil prenos salonske akademije iz Uniona, nato pa koncert sokolskega kvinteta.

JAVEN SIMFON. KONCERT NAŠEGA RADIA.

Za 9. februar pripravljamo naš radio velik simfonični koncert v veliki unionski dvorani. Spored bodo tvorila predvsem domača nato pa splošna slovaška dela. Med domačimi poviteltami bo menda delo g. B. Leskovića. Koncert bo dirigiral g. ravnatelj M. Polić.

TAKSE PO RAZNIH DRŽAVAH.

V nekem francoskem radijskem tedniku bomo nekaj podatkov o takсах na aparate v nekaterih državah. Navedli bomo številke kar v francoskih frankih. Največ plačujejo v teh državah: V Grčiji 578 frankov, v Litvi 133 fr., v Nemčiji 143 fr., v Jugoslaviji 133 fr. (300 Din). Najmanj pa plačujejo v Belgiji, namreč samo

14 frankov, dalje v Italiji 15.50 fr., v Španiji 21 fr., v Rusiji za detektor 6.50 fr., za elektronski aparat 39 frankov. Po ključu Din 300 — 133 frankov si lahko vsak izračuna, koliko znaša taksa v posameznih državah v naši valuti.

VEČ KMETIJSKIH ODDAJ V ROMUNIJU

Romunski radio je sklenil razširiti število kmetijskih oddaj v svojem programu. Tudi naš radio se v zadnjem času lahko postavi s kar odličnim sporedom kmetijskega radiala.

ZANIMIVA ODREDBA.

Radijski trgovci v Kanadi morajo opremiti vsak aparat, ki ga stavijo v prodajo, z listkom, na katerem so označene vse kazenske posledice, ki zadenejo lastnika aparata, če ne plača takse. Cenen opomin, če ima le dosti uspeha!

BELGIJSKI RADIO BO MOČNEJŠI.

Oddajni postaji v Velthemu, Bruxelles-Francais in Bruxelles-Flamand v Belgiji bosta zvišali oddajno energijo na 70 KW. Ta vest je očiščena in so o njej govorili že v Madridu. Francoski radijski tisk se pa vprašuje, čemu naj služi državi, ki v svoji najširši razsežnosti meri komaj 300 km, tako velika oddajna jakost njenih postaj. To je pač znak splošnega tekonovanja za moč v etru in Belgija neče utoniti. Prav pa to ni in da je ta načrt v Madridu prodr., kaže v zadostni meri njeno nepomembnost.

Cisto volneno blago

od 20.— Din naprej dobite v

Trpinovem bazarju

Maribor, Vetrinjska 15.

Špecerijsko in kolonijalno blago.

umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Naročajte in čitate „Ponedeljskega Slovenca“!

Tvrdba A. VOLK

Ljubljana, Resljeva cesta 24.
radijske aparate vse vrste
električno in druge
mleške izdelke
Zahtevajte cenik!

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozičkov, tričklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franco.

Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

V srednjem veku

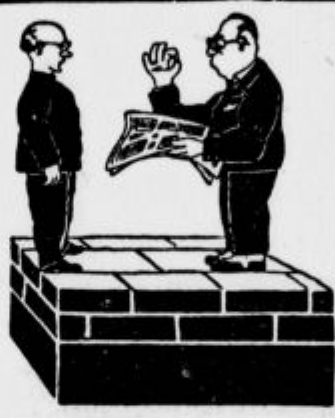
sta bila dobro petje in glasba redka zabava. Igralci so hodili od gradu do gradu, od mesta do mesta. Dolga pota dan za dnem, teden za tednom. Danes pride glasba sama k Vam, v hipu, iz najoddaljenih krajev.

Zakrenite stikalo dobrega radijskega aparata in neizčrpno bogastvo iz glasbene umetnosti vseh svetovnih umetnikov Vam je na razpolago doma v Vaši sobi.

Dobri, moderni, selektivni aparati z enostavnim upravljanjem vseh vrst in za vsakogar so zmeraj v zalogi. Oglejte si jih na naši stalni razstavi v Ljubljani na Miklošičevi cesti 7 ali v naši trgovini na Miklošičevi cesti 5, poleg Uniona.

RADIO LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 5

KAR JE RES — JE RES!

Najlepše TISKOVINE, naj bodo že za pisarniško porabo ali pa LITOGRAFIRANE ozir. tiskane v BAKROTISKU za reklamne namene, prav tako tudi KLISEJE za naše oglase nam dobavi

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Izvršitev je prvovrstna, material brezhiben, cene so umerjene, dobava točna
Telefon 2992

Domači slovenski zavod je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

v lastni pa.ač. ob Miklošičevi in Masarykovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje. b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako: c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah, posmrtninsko zavarovanje »Karitas«.
3. Nezgode poedincev, društev, kolektivna delavska zavarovanja. Jamstvena in vsa moderna avtomobilska zavarovanja.
4. Vlom, zvonove in steklo proti prelomu ali razbitju.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri domači slovenski zavarovalnici

H. Garnier:

Veliki dobitek

Josefita je nenadoma odprla vrata malega stanovanja, ki ga je našla po večmesečnem iskanju, in vsa zardela od radosti je zaklicala še s praga možu:

»Franc, Franc, avtomobil sva zadela!«

Franc, ki se je, pričakujoč ženo, zagledal v žitanje, je izpustil iz roke knjigo na tla in skočil na noge. Svoje začudenje je mogel izraziti zgolj z naslednjo enozložnico:

»Ne!«

Pred osmimi dnevi je na neki dobrodelni veselici brez ugovora kupil loterijski listek. Med raznimi dobitki je vzbujal največje zanimanje avtomobil.

»Kaj bi dejal, če bi ga zadela?« ga je vprašala Josefita v šali.

»Otrok!«

In glej, kakor nalašč, sta onadva zares zadela avtomobil.

Josefita je pripovedovala bolj s kretnjami kakor z besedami, da je zgolj po naključju prišla mimo urada loterijskega odbora baš v času žrebanja. Dvakrat so ji morali ponoviti številko, preden se je prepričala, da je bila izžrebana številka ista kakor ona na listku, ki ga je držala v rokah. Povedati je morala ime in stanovanje in zdaj ni bilo treba drugega kakor iti po vozilo.

»Kako bi to reč uredili?« je vprašal mož.

Sreča, ki se je tako nepričakovano zgrnila nanj, ga je spravljala v neko zadrego. Strojni voz, voz, ki je posegel v njegovo življenje, ga utegne spraviti v neprimliko.

Franc in Josefita sta živela skoraj v blagostanju. Neki znanec jima je pod ugodnimi pogoji prepustil stanovanje in mnogo zasebnih lekcij. Franc, ki je bil lizejski profesor, je zatopel poleg svoje plače služili vsak mesec se lep znesek, ki je znatno povečal njegove dohodke.

Res, da sta bila potrosila vse svoje prihranke za dostojno opravo stanovanja, vendar pa sta že uživala radost skromnega in mirnega blagostanja.

Josefita je bila sicer v gospodinskih poslih še premalo izkušena, vendar je kazala veliko vnetje za hišo. Moč je bil z njo docela zadovoljen in uverjen, da ne bi našel na vsem svetu zlahtnejše in popolnejše stvari, kakor je bila njegova dvajsetletna plavalca žena.

Po sporočilu o dobitku je Franc napravil resen obraz in rekel:

»Najboljša rešitev bi bila ta, da zopet prodamo avtomobil tvorničarju za primerni znesek. Na ta način...«

Ni končal stavka, ker na Josefiteine vedre oči je legla senca žalosti.

»Ali bi ga rada obdržala?« je vprašal onahuje.

Žena se ga je oklenila okrog vratu in dahnila komaj slinjen: »dace.«

Franc pa ji je dejal, da je treba stvar nekoliko pretehtati. Njune življenjske razmere niso bile kos takemu razkošju, še manj pa za to potrebnim stroškom. Bolje bi bilo...

Toda vsi se tako tehtni ugovori niso nič izdali. Josefita je že o vsem poizvedovala. S temi poizvedbami je skušala podpreti svoje stališče.

»Davek je malenkosten, stroj pa ne porabi skoraj nič...«

Te navedbe so bile učinkovite.

Franc je vidno a neodločno izjavil:

»Bomo videli...«

Ko sta pa zagledala lepi, lesketajoči se, sveže prepletkani voz v dvorani tvornice, je napravil nanj tak vtis, da se ni več obotavljal.

Josefita je vzkliznila:

»O počitnicah se ne bova več vozila z železnico. Vsako nedeljo napraviva lep izlet... Tako si boš mogel ogledati vse stare cerkve, ki te zanimajo zaradi tvoje knjige.«

Na ta način je žena izrabila možovo slabotno stran. Ves teden sta delala načrte.

Franc se je dal voditi od žene ker se je bal, da bi jo prehudo razžalostil, če bi jo prišel, da se odreče tisti lepi in zaželjeni igrački. In če si je pogledal globoko v dušo, si je moral priznati, da tudi on ni tako brezdušen sprlo dobitka. Že se ga je polasčala neka sila. Majhni avtomobil pač ne bo kdovekaj zvišal domačih izdatkov.

Saj je tako majhen,« je podrezala Josefita.

In Franc se je vdal. Saj ga bo pozneje lahko prodal, če bi bili stroški preveliki.

Medtem sta se oba učila voziti. Josefita se je vračala od vaj vsa navdušena. Svoj govor je krasila s tehničnimi izrazi.

»Postavim ga na 'drugo'... Če motor ne 'pri-me', tedaj so sveče umazane...«

Franc je bil rad poslušal in večkrat se je z njo razgovarjal o trenju in o enakomernem teku pospevalca. Ko sta avtomobil prevzela v posest, sta morala poiskati zanj garažo. Josefita je z veliko vnemo dokazovala imetnikom garaž, kako je njen avtomobil majhen in da zavzema neznačen prostor. Toda oni niso bili njenega mnenja. Izgovarjali so se, da nimajo prostora, ali pa so zahtevali pretirano najemnino.

Josefita je tožila:

»Skoda, da ga ne moremo imeti v salonu!«

Končno ji je uspelo najti neklo novo garažo, v katero so sprejeli njen voz za mesečno najemnino 150 frankov.

»Nov udarec! Je vzdihnila Josefita, odhajajoč. Ta znesek se ji je zdel ogromen. To stvar je povedala Francu, ko je ta bil dobre volje, on pa je rekel:

»Garažo bo plačal tisti ocel, ki se bo hotel učiti latinščine... Daj 'pobjube'«

Vse je šlo sijajno. Zdaj je bilo treba dobiti še vozno dovoljenje in voz zavarovati. Prvo je bilo lahko, toda glede zavarovanja sta se dolgo pose-tovala.

»Zavarujva voz za stotisoč frankov za vse ne-zgode: zavarovalnica znaša samo sto frankov na mesec.«

»Predrago je... Kaj, če pride pod voz kakšen general ali pisatelj?... Takiim osebam je treba drago plačati...«

Nato nista govorila o teh žalostnih rešeh. Franc se je pozneje spomnil, da ni naredil opo-roke. In ko je začel pisati: »Zapuščam svoji dragi ženi...« so mu stopile solze v oči. To pa ni bilo vse. Josefita je hotela umreti z njim. Za tako nesrečno naključje je Franc doletel za dedinjo staro teto, ki jo je videl samo trikrat na leto.

Ko sta tako vse uredila in pripravila, sta se mogla poslužiti avtomobila. Toda evo nezgode. Pač nista znala ravnati dovolj obzirno z očarljivim strojnim vozom. Ko sta se prvič peljala na njem, se je ustavil. Zaman sta poskušala odkriti vzrok. Tista nedelja je bila kaj neprijetna! Franc se je zleknil pod vozom ter pregledoval pnevmatiko in strojne dele, medtem ko je Josefita molče in namuščenih obrvi kuhala jezo proti nedostojnemu motorju. Sedla je na obcestni kamen in gledajoč Franca je žalostno pomislila:

»Kot mehanik, no da... se ne more meriti z drugim!«

Nato sta poklicala mehanika. Končno je bil motor popravljen, toda Franc je pomislil, da bi se z istimi stroški peljala po železnici veliko dlje in celo v prvem razredu. In kdo ve, ali je motor dobro popravljen?

Zato sta iz previdnosti naročila garažnemu mehaniku, naj ga pregleda. Ta je z enim pogledom premeril delo, ki ga je bil izvršil njegov tovarniš, skomizgnil z rameni, zažvižgal in izjavil, da bi se nezgoda utegnila ponoviti. Za brezhibno delovanje stroja je bilo treba nekatere dele popraviti, druge zamenjati. Skratka, treba je bilo temeljitih popravil.

»Koliko bi to stalo?« je vprašal Franc v skrbeh.

»Petsto frankov!«

Vdala sta se v neizbežnost. Polagoma so se topili njuni prihranki in nista si upala ugovarjati, četudi sta uvidevala, da vsi izrabljajo njuno nevednost v stroki. Josefino navdušenje je naglo poj-malo: petsto konjskih sil njenega voza; petsto nenasišnih krvosov. Minilo je nekaj tednov, pa nista čutila ne želje ne potrebe po tistem sicer majhnem in dražem vozilu, ki pa je bil občutljivejši od katerekoli nerovne ženske. Včasih se je Josefita peljala z njim po opravkih, toda brez zaščočenja.

Ko je Franc ob koncu meseca tožil o velikih stroških, je ona dejala:

»Vse to zaradi petih konjskih sil!«

In prišel je dan, ko je obupano predlagala:

»Kaj, če bi ga prodali?«

To je bilo laže reči kakor napraviti. Še enkrat sta dala avtomobil temeljito pregledati, po nasvetu imetnika garaže pa sta ga dala preple-skati. Po dolgem čakanju se je javil nekdo, ki je ponudil smešno nizko ceno. Sprejela sta jo brez obotavljanja. Ko sta tako odšli sta stroške, plačala najemnino garaži in plačala meštarsino posredovalcu, ju je srečni avtomobil stal šeststo frankov!

Franc je ves srečen in rešen skrbi vstopil v hišo rekoč:

»Posel je zaključen. Kaj, če bi šla z doma obedovat?«

Josefita je veselo tlesnila z dlanmi. Nič več vzmemirjanja, nobenih nezdov po cesti, konec motorjevih muhavosti. Naslonila se je možu pod pazduho in zadovoljno vzkliznila:

»Ali ne bi najela takšni avto?«